

MENSEN EN DINGEN

In de schijnwerper

EEN FOTO UIT DE COLLECTIE VAN HET HUIS VAN ALIJN

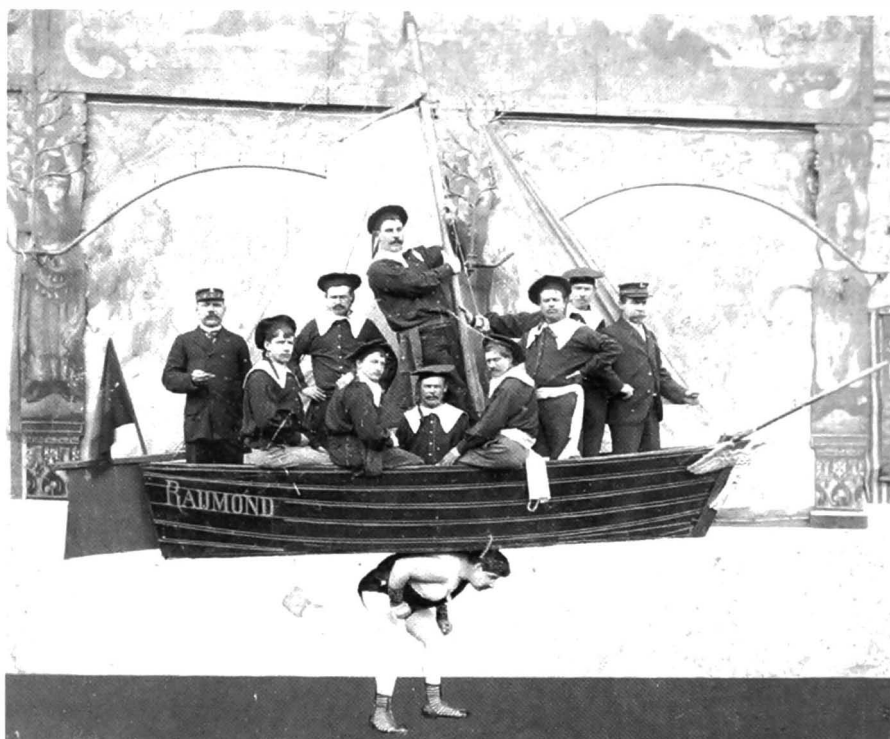
Martien Palmen

Sedert een vijftigtal jaar bewaart *Het Huis van Alijn*, een collectie glasnegatieven van amateur-fotograaf Arnold Vander Haeghen (1869-1942). Men ontdekte deze waardevolle stukken op de zolder van het 'Hotel Vander Haeghen', een in de Veldstraat gelegen herenhuis dat op 2 juli 1946 gelegateerd werd aan de Stad Gent. In opdracht van de schepen voor cultuur werd de zoldervondst naar het stadsarchief overgebracht en vervolgens aan het Museum voor Volkskunde toevertrouwd. (1)

Het 'Hotel Vander Haeghen' was drie generaties lang de woon- en werkplaats van de voornamelijk drukkersfamilie Vander Haeghen. In 1841 kocht Desiré-Jean Vander Haeghen (1797-1850) het gebouw en bracht zijn drukkerij van de Onderstraat naar de Veldstraat over. Zowel de *Gazette van Gent* (1841) als de *Wegwijzer der Stad Gent* (1842) werden hier gedrukt en uitgegeven. Zoon Eugene Vander Haeghen (1829-1880), eigenaar-uitgever vanaf 1853, moderniseerde de krantenzaak. Door het plaatsen van geavanceerde drukmachines bracht hij het bedrijf tot grote bloei. Deze tolerante houding ten opzichte van het nieuwe, dit nieuwsgierig zijn naar de mogelijkheden die technische ontwikkelingen bieden, kan men eveneens bespeuren bij Arnold Vander Haeghen. Zijn interessesfeer reikte echter buiten de grenzen der drukkerswereld. Fotografie, auto's en vliegtuigen, uitvindingen die met de tweede industriële revolutie ook in Gent ingang vonden, waren zijn passie. Een eerste uiting hiervan is zijn lidmaatschap van de 'Automobile-Club des

Flandres', de 'Aero-Club des Flandres' en de 'Association belge de Photographie'. (2) Talrijke foto's getuigen van Arnold Vander Haeghen's actieve deelname aan de fotografische wandelingen, georganiseerd door de 'Association belge de Photographie'. (3) Uitstapjes naar de Belgische kust bijvoorbeeld, leidden tot een leerrijke reportage over de badcultuur rond de eeuwwisseling. Onder de noemer 'Veel volk aan de plage', stelde het *Het Huis van Alijn* tussen 2 mei en 31 augustus 1999 een dertigtal foto's uit deze reeks tentoon.

Een tweede uiting van Arnolds progressieve geest betreft de functie die hij vervulde binnen het familiebedrijf. Pas vijftig jaar na zijn vaders overlijden, neemt hij de taak van eigenaar-uitgever volledig op zich. Terwijl weduwe Victorina De Keyser (1839-1923) in deze periode de zaak beheert, experimenteert haar zoon met een nieuw en vooruitstrevend facet van de journalistiek: de persfotografie. Arnold Vander Haeghen onderkende het potentieel dat de persfotografie in het algemeen en de 'reporter' in het bijzonder kon bereiken op gebied van beeldweergave. De drukkerij beschikte helaas niet over de nodige technische middelen om zijn ideeën te realiseren. (4) Rondtrekkend door de straten van Gent, ontsnapte noch volkse noch mondaine taferelen of personen aan Vander Haeghens lens. Hierbij bewaarde de amateurfotograaf geen afstand tot het gebeuren: straattonelen, markttonelen, sacramentsprocessies, historische stoeten, carnaval, de foor, de staking voor het algemeen stemrecht (1893) en sportmanifestaties werden op een dynamische, onstuimige of zelfs speelse wijze in beeld gebracht.

De nagelaten glasnegatieven vormen een bron van informatie over het wel en wee van de Gentse bewoner en bezoeker rond 1900. Ze weerspiegelen verloren elementen uit een recent verleden. Een tekenend voorbeeld zijn de foto's van de foorreiziger Raymond de la Ruelle (1866-1942) tijdens de grote foor op het Sint-Pietersplein. Op zeventienjarige leeftijd werd hij als *phénomène humain* tentoongesteld en vermaakte hij omstanders met krachtnummers. (5) In 1888 trad deze *schone en sterke jongen* bij Circus Sosman in dienst. Philip Sosman merkte echter dat de krachtmens zijn dochter Rosine het hof maakte en stuurde hem de laan uit. Raymond de la Ruelle gaf zich niet gauw gewonnen. Met een eigen attractie volgde hij Circus Sosman overal. Zijn openluchtarena bestond uit enkele in de grond geklopte palen en een zeil; een kleine cirkel zaagmeel bakende de piste af. Voor 5 centiemmen kon men een show met halters en gewichten bewonderen. Zonder medeweten van vader Sosman, ontmoetten Raymond en Rosine elkaar tussen twee circusvoorstellingen. (6) Weldra groeide zijn faam en kon hij zich een grote tent veroorlo-

ven. Emiel Andelhof (1872-1942), auteur van *Galerij van Gentsche Typen*, herinnerde zich zijn 'barak' met het bootje 'Raymond' dat op de voorgrond lag. 'Hercule' torste dit bootje plus tien volwassen mannen, gehuld in matrozenpakjes, op zijn rug. Eerder zag men nem een weegschaal opheffen waarop twintig kijklustige mochten plaatsnemen. (?) Raymond de la Ruelle verliet in 1899 de

foorpleinen en huwde met Rosine. Philip Sosman was reeds overleden .. van moeder Sosman kregen ze de zegen. (8) Vlakbij het Sint-Pietersplein, op de hoek van de Kunstlaan en de Overpoortstraat, baatten ze samen 'Café Raymond' uit: een verzamelplaats voor foor- en circusmensen tijdens de wintermaanden. (9)

NOTEN

1. VAN SEVEREN (G.). *Zo leefde Gent omstreeks 1900..: Fototentoonstelling Fonds A. Van der Haeghen*. Gent, Museum voor Volkskunde, 1970, p. 3.
2. DE HERDT (R.). *Het Museum Arnold Vander Haeghen*. Gent, Drukkerij Goff pvba, 1989, p. 16-19.
3. ANTHEUNIS (G.), DESEYN (G.) en VAN GYSEGEM (M.). *Focus op fotografie. Fotografie te Gent van 1839 tot 1940*. M.I.A.T., (zd), p. 107-108.
4. VAN SEVEREN (G.). *Zo leefde Gent omstreeks 1900..: Fototentoonstelling Fonds A. Van der Haeghen*. Gent, Museum voor Volkskunde, 1970, p. 4-7.
5. VAN GENECHTEN (G.). *Kermis, het spiegelpaleis van het volk*. M.I.A.T, Gent-Kritak, Leuven, 1986, p. 11.
6. DE POORTER (A.). *De geschiedenis van de Belgische Circussen*. 1990, p. 27-28.
7. ANDELHOF (E.). *Galerij van Gentsche Typen*. Gent, Bond der Oostvlaamse Folkloristen, 1942, p. 207-208.
8. DE POORTER (A.). *De geschiedenis van de Belgische Circussen*. 1990, p. 28.
9. DE POORTER (A.). *Gent circusstad. Twee eeuwen circusbezoek*. Aartrijke, Emiel Decock, 1992, p. 8.